

UVOD

Ubrzani procesi globalizacije, ekonomske i političke integracije, brzi razvitak moderne tehnologije i novi načini komunikacije otvorili su sasvim drugačije mogućnosti internacionalizacije poslovanja malih i srednjih preduzeća. Za BiH, kao malu nacionalnu ekonomiju, u kojoj mala i srednja preduzeća čine većinski postotak ukupnog broja preduzeća, to je posebno značajno, jer je proces internacionalizacije, najčešće jedina mogućnost širenja i razvoja navedenih preduzeća, ali i privrednog prosperiteta nacionalne ekonomije kao cjeline.

Ekonomska teorija danas nepredvidivost procesa internacionalizacije malih i srednjih preduzeća pokušava smanjiti primjenom četiri grupe teoretskih modela, koji uključuju:

- model eksperimentalnog učenja – prema kome se process internacionalizacije provodi postepeno i u fazama;
- model sistemskog planiranja – internacionalizacija po principu “korak po korak”
- model slučajne perspektive – proces internacionalizacije zavisi od trenutne pozicije preduzeća i
- hibridni model – uzima najbolje od prethodna tri modela.

Sasvim je sigurno da preduzetnicima i menadžerima malih i srednjih preduzeća, znanje o modelima internacionalizacije, može pomoći u donošenju kvalitetnijih odluka, ali je isto tako potrebno naglasiti da je gotovo nemoguće cjelokupnost poslovanja svrstati u jedan od modela. Budući da nakon nekog vremena, svaki od modela dobija svoje kritičare, pa se na osnovu empirijskih spoznaja stvaraju novi, potpuniji modeli, realno je pretpostaviti da će ubuduće internacionalizacija predstavljati mješavinu više različitih modela koji će zahtijevati strategijsku procjenu i izbor optimalne opcije u određenom trenutku.

Mala i srednja preduzeća, koja uključuju fleksibilnost, elastičnost i inovativnost kao osnovne smjernice poslovanja, imaju mogućnost lakšeg i bržeg prilagođavanja novonastalim tržišnim uslovima i situacijama, a isto tako i mogućnost individualnog pristupa savremenom potrošaču. No, isto tako se mora naglasiti da proces

internacionalizacije može biti skup, dugotrajan i iscrpljujući, pogotovo kada se zna da je nedostatak finansijskih sredstava, uz manjak menadžerskog i marketinškog znanja i iskustva, osnovni ograničavajući činitelj internacionalizacije malih i srednjih preduzeća.

Cilj ovog diplomskog rada je razmotriti da li je društvo kod nas dovoljno svjesno kako se burno mijenjaju savremeni rad, savremena sredina i život, kako proces globalizacije i internacionalizacije utiče na mala i srednja preduzeća i da li je savremeno tržište spremno za te procese.

Predmet isreživanja u ovom diplomskom radu je definisati s kojim izazovima se susreće preduzeće kao i pojedinac, i definisati da li je izvoz privilegija samo “velikih” i kako “dobra franšiza” može dovesti do vrha na tržišnoj ljestvici.

Kroz glavnu hipotezu želi se dokazati da samo kontinuirano povećanje inovativnosti, stvaralaštva, kontinuiranog učenja i napredovanja, pa i rizika kao važnog obilježja preduzetničkog duha utiče na razvoj samopouzdanja, poslovne etike, sposobnosti prilagođavanja promjenama u uslovima neizvjesnosti, i poslovnom odnosu prema svim promjenama, i samo oni koji vjeruju u budućnost malih i srednjih preduzeća i u svoju ideju mogu uspjeti i ostvariti zavidnu konkurentnost na tržištu.

Pomoćnom hipotezom se želi dokazati da mala preduzeća nemaju dovoljno finansijskih sredstava za primjenu tehnoloških i drugih inovacija, za unapređenje poslovanja i slično, pa su im iz tih razloga potrebna velika preduzeća i njihova pomoć, putem franšize i slično.

U ovom radu takodje pažnja biti posvećena problemima, kao što su: Na čemu se zasnivaju očekivanja da upravo mala i srednja preduzeća ostvare konkurentnost na tržištu? Da li je moguće procesom internacionalizacije dostići tu konkurentnost? Kako i koju franšizu izabrati? Koji su prednosti i nedostaci iste? Činjenica je da nijedan od odgovora na ova pitanja nije i ne može biti konačan jer živimo u vremenu naglih promjena, globalizacije i uloge interneta i savremenih tehnologija u svim sferama života, ali istraživanja i bar djelimični odgovori mogu biti korisna smjernica u poslovanju malih i srednjih preduzeća kao i preduzetnika kao pojedinca.